ELLIPSIS STRUCTURES IN TECHNICAL FOOD ENGINEERING TEXTS

Alice Iuliana Roşu, Assist. Prof., PhD, "Ştefan cel Mare" University of Suceava

Abstract: Starting from the premise that decoding and interpretation of ellipsis are based on inferential calculus which resides in relating elliptic verbal form to logical-semantic structure provided by an inferred context, the paper envisages to demonstrate that the ellipsis structures, occurring in specialized texts of food engineering field, irrespective of their form and type, are coherence devices.
Therefore, special attention has been given to the identification of ellipsis role and its context in order to emphasize the coherence operations entailing syntactic, semantic and pragmatic mechanisms of language.

Keywords: ellipsis, antecedent, semantic identity, redundancy, coherence operations.

Pe lângă anaforă şi cataforă, conectori pragmatici, elipsa, cu structurile, formele şi funcţiile ei aparţine fenomenelor textuale cu parcurs inferenţial ce determină anumite tipuri de relaţii în dinamica sensului textual.

Cherchi[1] susţine că elipsa este rezultatul unui proces de natură *discursivă* al cărui efect constă mai degrabă în izolarea unei *teme* sau *reme*, decât în marcarea unei suprimări. Astfel, această funcţie evidenţiază dublul rol al elipsei, ca factor de coeziune, dar şi de coerenţă în acelaşi timp, exercitat prin fragmentarea enunţurilor în temă şi remă, contribuind de fapt la continuitatea tematică textuală.

O opinie interesantă este cea a lui Nølke[2] care consideră aşa-zisele „adverbe de frază fără frază" un caz aparte de elipsă, identificând din punct de vedere sintactic următoarele tipuri de structuri eliptice: a) replici – răspuns, în care se diferenţiază trei situaţii: 1. Adverbul funcţionează singur; 2. Adverbul este ataşat unui alt cuvânt şi 3. Adverbul este inclus în întrebări retorice; b) apoziţii; c) ajustări; d) incize; e) coordonări ale constituenţilor de acelaşi tip; f) enunţuri fără verb. Aceste tipuri de elipsă determină actul enunţării şi enunţul ca rezultat al acestui act.

Berrendonner[3] defineşte „elipsa narativă" ca fiind o configuraţie complexă care necesită „actualizarea unei scheme lacunare de acţiune ale cărei frânturi sunt suficient de simptomatice pentru a putea fi completate". Prin urmare, având în vedere anumite secvenţe selectate, prezente într-un text, este posibilă reconstituirea unei scheme de acţiune, prin inferarea secvenţelor eliminate. Altfel spus, elipsa narativă presupune dezvoltarea unei relaţii discursiv-textuale, determinată de o structură logico-semantică şi de *contextul interpretativ* care face posibilă, printr-o serie de inferenţe, reconstruirea sensului de către receptor.

[1] Lucien Cherchi, "*L'ellipse comme facteur de cohérence"*, în *Langue Française*, 38, p. 122-123.
[2] Henning Nølke, "*Adverbes de phrase sans phrase*" în Karolak, S.Muryn T. (eds.), 1993.
[3] Allain Berrendonner, „*Sur l' inférence*" în Rubattel, Christian (ed.), *Modèles du discours*. Recherches actuelle en Suisse romande, Editions Peter Lang, Berne, 1989, p.119.

BDD-V645 © 2014 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 00:15:19 UTC)

În Gramatica limbii române[4] elipsa este definită ca fenomen sintactic care constă în omisiunea din structura de suprafaţă a textului, a unui sau a mai multor componente subînţelese, fiind un mijloc de asigurare a coeziunii textului. Producerea elipsei evită repetiţiile supărătoare şi este legată de necesitatea de economie a limbajului, de simplificare şi de concizia exprimării. Componentele omise se pot recupera semantic prin reformularea sau reconstituirea construcţiei integrale iniţiale. În acest caz, se poate vorbi de *elipsă textuală* sau *anaforică.* Din acest punct de vedere, există o asemănare între proforme şi elipsă, deoarece ambele implică referinţa la ceva menţionat anterior, deci ambele au funcţie anaforică. Diferenţa constă în stabilirea relaţiei de coreferinţă de către un cuvânt în cazul proformelor, în timp ce în cazul elipsei raportarea la antecedent se realizează prin intermediul unei absenţe.

În urma analizelor efectuate pe texte de inginerie alimentară din două lucrări de specialitate, siglate *CAV* şi *BMPC*, am constatat ocurenţa cu predilecţie a elipselor de tip nominal, verbal şi propoziţional, elipsa nominală distingându-se ca frecvenţă mai ales în lucrările de laborator cu caracter didactic şi de popularizare.

S-a observat că subiectele repetate pot fi suprimate dacă predicatele mai multor propoziţii sunt în relaţie cu acelaşi subiect, ducând la apariţia unor subiecte subînţelese (vezi *infra* (1), (2) şi (3)):

(1) Reacţia menţionată este foarte rapidă, dar Ø[5] nu funcţionează mult timp, din cauza formării de acid lactic prin glicoliză anaerobă. (*BMPC*:213)

(2) Troponina este un heterotrimer, care este ataşat la un capăt al fiecărei molecule de tropomiozină şi actină, fizic legând tropomina de actină. Ø Reprezintă 5% din totalul proteinelor miofibrilare şi Ø este considerată o proteină regulatoare. (*CAV*:545)

(3) Mercurul, element chimic cu caracter metalic din grupa a II-a secundară asistemului periodic, valenţa I, II. Ø Are şapte izotopi stabili şi 15 radioactivi. Ø Foarte puţin răspândit în natură, uneori în stare nativă, obişnuit sub formă de sulfuri. Ø Este considerat un element de contaminare a vinului. (*CAV*:940)

Continuitatea referenţială din aceste exemple este asigurată, deşi substantivele *reacţie, troponina* şi *cromul* sau pronumele anaforice, *ea ,el,* din poziţia de subiect lipsesc, subiectul fiind inclus în desinenţa verbului.

În cazul elipsei de tip verbal, se disting două situaţii: se poate omite fie doar predicatul (simplu sau complex) în exemplul (4), fie predicatul şi subiectul său, cum se întâmplă în exemplele (5) şi (6). În (4) predicatul simplu *se citesc* este omis, în (5) este omis predicatul simplu şi subiectul său, iar în (6) este omis predicatul complex *poate fi excitată* şi subiectul său *fluorescenţa violetă* este reluat prin anafora pronominală *cea*.

(4) Gradele polarimetrice *se citesc* pe scala aparatului, iar subdiviziunile Ø cu ajutorul vernierului. (*CAV*:713)

(5) *Caramelul se foloseşte* pentru colorarea vinurilor speciale de tip aperitiv,Ø vinurilor aromatizate, Ø vinurilor de lichior şi Ø pentru intensificarea culorii distilatelor învechite din vin. (*CAV*:1311)

[4] *Vezi Gramatica limbii române*, vol. II, *Enunţul*, Editura Academiei Române, Bucureşti, 2005, p.748.
[5]Am marcat elipsa folosind simbolul „Ø”.

BDD-V645 © 2014 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 00:15:19 UTC)

(6) Astfel, fluorescenţa violetă *poate fi excitată* numai de lumina ultravioletă (<400 nm), cea verde Ø de lumina albastră (460-500 nm) şi cea roşie Ø de lumina portocalie (595-615nm). (*CAV*:91)

Din punct de vedere pragmatic, elipsa reprezintă un procedeu de focalizare în discurs a unor elemente: locutorul/emiţătorul exprimă în discurs doar elementele strict necesare înţelegerii mesajului, punctele esenţiale ale structurii informaţionale, lăsând neexprimate elementele care ocupă poziţii de legătură uşor de reconstituit. Interpretarea enunţurilor eliptice se bazează pe un proces de reconstrucţie, care pune în relaţie structura sintactică incluzând elipsa cu bagajul lingvistic de care dispune interlocutorul/receptorul. Reconstrucţia structurii neexprimate se poate realiza pe baza competenţei comunicative comune a celor doi participanţi la actul comunicării, precum şi a raportării la contextul extralingvistic.

Exemplele analizate ne permit să concluzionăm că definirea şi interpretarea elipsei şi a formelor eliptice textual-discursive identificate în textele de inginerie alimentară reprezintă fenomene textual-discursive, în a căror reconstruire intervin procese inferenţiale de natură semantico- pragmatică. Se constată că elipsa dispune de o structură logico-semantică determinată de un context inferat şi de identificarea unui antecedent, fiind un mijloc de asigurare a coeziunii, coerenţei şi conciziei textului ştiinţific de inginerie alimentară.

Bibliografie

1. Adam, Jean-Michel, 2008. *Lingvistica textuală. Introducere în analiza textuală a discursurilor*, traducere de Corina Iftimia, prefaţă de Rodica Nagy, Instituttul European, Iaşi.
2. Berrendonner, Allain, „*Sur l' inférence*" în Rubattel, Christian (ed.), *Modèles du discours*. Recherches actuelle en Suisse romande, Editions Peter Lang, Berne, 1989, p.119.
3. Cherchi, Lucien, "*L'ellipse comme facteur de cohérence"*, în *Langue Française*, 38, p. 122-123.
4. Gramatica *limbii române*, vol. II, *Enunţul*, Editura Academiei Române, Bucureşti, 2005, p.748.
5. Greimas, Algirdas Julien, Courtès, J., *Sémiotique. Dictionnaire raisonné de la théorie du langage*, Paris, Hachette, 1979
6. Nølke, Henning, "*Adverbes de phrase sans phrase*" în Karolak, S.Muryn T. (eds.), 1993.
7. Rovenţa-Frumuşani, Daniela, *Semiotica discursului ştiinţific*, Editura Ştiinţifică, Bucureşti, 1995
8. Rovenţa-Frumuşani, Daniela, *Analiza Discursului, Ipoteze şi ipostaze*, Editura Tritonic, Bucureşti, 2005
9. Saussure, Ferdinand de, *Curs de lingvistică generală*, Editura Polirom, Iaşi,1998
10. Vlad, Carmen, Textul aisberg, Elemente de teorie şi analiză, Casa Cărţii de Ştiinţă, Cluj, 2000

BDD-V645 © 2014 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 00:15:19 UTC)

SIGLE

BMPC - *Biochimia, microbiologia şi parazitologia cărnii*, Banu, C-tin (coord.), Editura Agir, Bucureşti, 2006

CAV- *Chimia şi analiza vinului,* Ţârdea, C-tin, « Ion Ionescu de la Brad », Iaşi, 2007

BDD-V645 © 2014 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 00:15:19 UTC)